

Macrofaunanieuwsmail 57, juli 2005

Een goedgevulde zomermail ditmaal, veel lees en kijkplezier!
Marianne Greijdanus RIZA WI-Ecologie, redactie macrofaunanieuwsmail en web log.

Bestimmungskurs Susswassermollusken

Die Europäische Akademie Bad Bevensen veranstaltet in Verbindung mit der Deutschen Gesellschaft für Limnologie, Arbeitskreis Taxonomie vom 2 bis 5 März 2006 der Bestimmungskurs Susswassermollusken.

Kosten € 370

info Erich Mauch & Klaus Feldhusen, Eur. Ak. Bad Bevensen

erik.mauch.verlag@t-online.de of Klaus.feldhusen@gsi-bevensen.de

Wweetjes:

<http://www.natuurcommunicatie.nl/doc/beeld.htm> site met mooie natuurfoto's van Bart Siebelink

<http://home.hccnet.nl/mp.van.veen/index.html> site over het programma faunist met veel linken naar andere ongewervelden

Binnengekomen vraagje:

in de macrofaunanieuwsmail 44 las ik dat *Pectinatella magnifica* vorig jaar in Nederland is waargenomen (Hunze en Aas).

Het afgelopen jaar ben ik erg geïnteresseerd geraakt in zoetwater Bryozoën, met name omdat in het plaatselijke meer, waar ik veel duik, veel soorten voorkomen. Maar *Pectinatella* heb ik er nog niet gezien, hoewel de Hunze in de buurt stroomt (wat niet is ..).

Wat me verbaast is dat de melding gedaan wordt in april, terwijl *P. magnifica* een warmte liefhebber is en pas bij circa 20 graden Celcius actief wordt - dat is vooral juli, augustus en een deel van september - terwijl de watertemperatuur in april rond de 10 graden blijft steken en de meeste andere bryozoën ook nog niet actief zijn.

Is het ook mogelijk meer gegevens te verschaffen over wie *P. magnifica* heeft waargenomen en/of waar precies?

Vriendelijke groet

Michiel van der Waaij michiel@vanderwaaij.nl

Naschrift redactie: ik heb het bericht opgezocht maar er staat geen bronvermelding (meer) bij wie heeft destijds deze soort gevonden en kan Michiel meer vertellen, het stond onder een stukje van bijzondere waarnemingen van Bureau Waardenburg dus wellicht dat het daarbij hoorde???

Larvenvondsten van *Dixella filicornis* en *Dixella graeca* in Nederland

Door Cuppen (1980) is de eerste vondst van *Dixella graeca* in een zeggemoeras te Hall (Gelderland) abusievelijk vermeld onder de naam *Dixella filicornis*. Door Beuk (2002) is deze vermelding in zijn Checklist van de Nederlandse Diptera overgenomen als eerste vermelding van deze soort voor Nederland. Deze larve was gedetermineerd met Disney (1975). Met deze tabel kwamen alle lang behaarde *Dixella*-larven met een convexe middenuitbreiding van de basale plaat probleemloos uit op *Dixella filicornis*. In de in 1999 door Disney uitgebrachte vernieuwde determinatietabel waren larven met deze combinatie van kenmerken gesplitst in twee soorten: *Dixella graeca* en *Dixella filicornis*. Herdeterminatie van het oude materiaal van *Dixella filicornis* van Cuppen wees uit dat dit de soort *Dixella graeca* betrof.

De eerste vondst van larven van *Dixella filicornis* is voor zover wij nu weten verricht door H. Hop in de Soerense Beek op 6 mei 2002.

Ons zijn de volgende vindplaatsen bekend:

Dixella graeca (Pandazis):

Hall; greppel zegemoeras; 8-8-1979; X: 204,95; Y 460,52

Apeldoorn; kwelzone vijver Deventerstraat; 8-9-1981

Loenen; Loenense Beek; 16-9-2000; ; X: 200,35; Y 460,57

Weerselo; Eschmedenbeek; 6-4-2004; X: 252,24; Y 484,75

Beekbergen; Beekbergsebeek; 9-9-2004 X: 198,040; Y: 463,710

Dixella filicornis (Edwards):

Epe; Tongerensebeek; 6-5-2002 ; X: 193,400; Y: 483,990

Laag Soeren; Soerense beek; 14-5-2002; X: 202,030; Y: 454,790

Verschilkenmerken

De larven van beide soorten zijn te onderscheiden aan de hand van microtrichia op de ventrale zijde van de peddels op het achterlijf. Bij *Dixella graeca* staan deze haren verspreid. Wel is in het Nederlandse materiaal aan de buitenzijde van de peddel (zie foto Johan Mulder) sprake van haren van verschillende grootte (in figuur 9B in Disney zijn alle haartjes even groot getekend). Bij *Dixella filicornis* staan de microtrichia in kleine groepjes bij elkaar. Aan de buitenzijde van de peddel (zie foto Johan Mulder) is een rij grotere borstelharen aanwezig (niet getekend in figuur 9a in Disney).

Het verdient aanbeveling om alle waarnemingen van *Dixella filicornis* die gedetermineerd zijn met Disney, 1975 te controleren.

Literatuur

Beuk, P.L.Th, 2002. Checklist of the Diptera of the Netherlands.

Cuppen, H.P.J.J., 1980. De macrofauna in een aantal droogvallende stilstaande wateren in het ruilverkavelingsgebied Brummen-Voorst. Rapport Regionale Milieuraad Oost-Veluwe.

Disney, 1975. A key to British Dixidae. FBA no. 31.

Disney, 1999 British Dixidae and Thaumaleidae. FBA no. 56

Johan Mulder en Hub Cuppen

Dixella filicornis Edwards; achterlijf dorsaal (foto Johan Mulder)

Dixella filicornis Edwards; microtrichia (foto Johan Mulder)

Dixella graeca (Pandazis); achterlijf dorsaal (foto Johan Mulder)

Dixella graeca (Pandazis); microtrichia (foto Johan Mulder)

Stel je voor:

René Lipmann stelt zich voor aan de lezers van macrofaunanieuwsmail

Door het water aangetrokken uit nieuwsgierigheid en verbazing over het leven daar, ben ik al sinds mijn achtste een fervent snorkelaar en (later) duiker, die op alle uren van de dag en tijden van het jaar het water op zoekt. Sinds enkele jaren doe ik dat ook met een fotocamera. Bijzonder is daarbij dat ik me vooral toegelegd heb op de onderwaterfotografie in ons zoete water, een terrein waar maar heel weinig onderwaterfotografen zich serieus mee bezig houden. Voor mij bestaat de motivatie om onder water te fotograferen, behalve uit eigen nieuwsgierigheid, vooral uit mijn overtuiging dat er onderwater veel meer te zien is dan mensen, staand aan de waterkant, vermoeden. Dat wil ik laten zien. Voor mij zijn foto's geen op zichzelf staande beelden, maar verhalen die met licht zijn geschreven en stuk voor stuk deel uitmaken van dag/nacht, seizoens- of ontwikkelings cycli. Of het nu gaat om het gouden ochtendlicht in de Vinkeveens Plas, zich ontwikkelende eitjes van een

kleine vis of overwinterende resten van een spons, de beelden vertellen elk hun eigen verhaal. Vaak zijn ze tot stand gekomen nadat ik uren achtereen, onafgebroken in het water lag, in afwachting van dat ene moment. Je kunt mijn beeldverhalen wel regelmatig aantreffen in binnen- en buitenlandse tijdschriften voor duikliefhebbers. Bovendien maken ondermeer waterbeheerders, CBS en vakbiologen van universiteiten dankbaar gebruik van mijn werk.

Stel je voor: Joep de Koning

Mijn naam is Joep de Koning, woonachtig in het pittoreske plaatsje Wouw. Op 1 mei 1982 ben ik daar ook geboren. Naast het feit dat ik momenteel werkzaam ben bij het Waterschap Brabantse Delta doe ik in mijn vrije tijd aan modelbouw, speel ik gitaar in een rockband, houdt ik mij bezig met natuur en milieu, squash ik af en toe is en in de winter sta ik graag op een snowboard.

In augustus 2005 ben ik afgestudeerd aan de opleiding Aquatische Ecotechnologie van de Hogeschool Zeeland. Als AET-er ben ik opgeleid om de wisselwerking tussen het milieu (eco) en de menselijke handelingen (technologie) op het watersysteem (aqua) in de gaten te houden en waar mogelijk bij te sturen. Tijdens mijn opleiding kwam ik dan ook al in aanraking met de wonderlijke wereld van het leven onder de waterspiegel. De interesse voor de vele dieren die in het water leven nam verder toe tijdens mijn stage in het schitterende natuurgebied "Grenspark De Zoom - Kalmthoutse Heide". Hier trok ik er met potjes, meters en schepnetten op uit om de waterkwaliteit in van de vele vennen die het Vlaamse gedeelte aanwezig zijn in kaart te brengen. Niet alleen chemische analyses waren hiervoor nodig, maar ook regelmatig tuurde ik door de stereomicroscop, om zodoende ook aan de hand van macrofauna iets te kunnen zeggen over de waterkwaliteit.

Mijn afstudeerstage bij de GE Plastics was van geheel andere aard, de enige macrofauna die hierbij aan te pas kwam waren arcatia's. Deze maken onderdeel uit van een reeks toxiciteitstesten die gedaan moeten worden als de "Totaal Effluent Beoordeling" een verplicht onderdeel van de lozingsvergunning wordt. Bij deze nieuwe vergunning wordt er niet per parameter een beoordeling gemaakt over het afvalwater, maar wordt met behulp van toxiciteitstesten een uitspraak gedaan over de effecten van het gehele effluent heeft op het milieu.

Inmiddels ben ik werkzaam bij het Waterschap Brabantse Delta, alwaar ik mee heb geholpen aan de vismonitoring van een vispassage. Tevens maak ik aan de hand van het GIS-systeem een inventarisatie van alle ingerichte waterlopen in het beheersgebied van het Waterschap. Belangrijk is dat hierbij naar voren komt of er wel of geen beheer en onderhoudsplannen voor zijn opgesteld.

Mijn contract loopt echter in augustus af, dus ik ben nu op zoek naar een nieuwe baan in de waterwereld, als ik daarbij iets zou kunnen doen met macrofauna (of andere dieren) en planten zou dat helemaal mooi zijn.

j.de.koning@brabantsedelta.nl

Einde macrofaunanieuws 57 juli 2005 ook te lezen via <http://macrofauna.web-log.nl> (iets minder mooi opgemaakt)